

Posudek oponenta na bakalářskou práci Filipa Šusty

“Vývoj epidemie HIV na území Ruska a perspektiva vývoje do roku 2100”

Oponent: Filip Kučera, MA

Předkládaná bakalářská práce Filipa Šusty „Vývoj epidemie HIV na území Ruska a perspektiva vývoje do roku 2100“ má 67 číslovaných stran a je rozdělena na tři hlavní kapitoly standardně doplněné o úvod a závěry. Práce je zpracována na velmi aktuální téma a vcelku odpovídá přijatým normám bakalářské práce.

Práce se skládá z úvodu do problematiky, hlavní části, závěrů, seznamu referencí a příloh. V úvodu Filip Šusta popisuje aktuálnost výzkumu jakožto jeho hlavní záměry a cíle. Druhá kapitola obsahuje přehled literatury, na jejímž základě se autor snaží identifikovat důležité proměnné, vztahující se k tématu výzkumu, a formulovat hlavní výzkumné otázky. Kapitola třetí a čtvrtá jsou věnovány zdrojům dat a metodám analýzy použitých v práci. V následující páté kapitole autor stručně popisuje vir HIV a onemocnění AIDS, včetně základních rysů a dynamiky tohoto onemocnění v různých regionech světa v období od roku 1990 do roku 2017. Šestá a sedmá kapitola, včetně jejich podkapitol, se již plně věnují problematice tohoto onemocnění na území Ruské federace.

Pozitivní hodnocení si zaslouží nejen význam zvoleného tématu, ale i jeho snaha systematizovat a analyzovat vědeckou literaturu a jím zjištěná statistická data. Zejména ve své prezentaci vývoje epidemie AIDS ve světě a v Rusku Filip prokazuje schopnost využití znalostí, získaných v důsledku studia a analýzy různých zdrojů dat, aby zdůraznil důležité faktory charakterizující specifickou epidemiologickou situaci v různých regionech světa. Praktická část práce pak odráží jeho ochotu a schopnost používat metody demografické analýzy a matematického modelování. Ocenění si taktéž zaslouží občanský postoj studenta ve vztahu k problematice, kterou studuje a popisuje.

Nicméně, některé aspekty předložené bakalářské práce Filipa Šusty vedou k určitým výtkám, které si zde dovoluji uvést.

V první řadě na sebe upozorňuje nedostatečný počet autorových vlastních závěrů. Nejen druhá kapitola, která je poměrně neopodstatněně nazývána „Diskuze s literaturou“, ale i další podkapitoly, například 6.1, 6.2 a zejména 6.3, jsou prostým opakováním hlavních závěrů prací jiných výzkumných pracovníků, bez jakéhokoli kritického porozumění za účelem vytvoření si vlastního teoreticko-metodického přístupu k problémům zkoumaným v předložené bakalářské práci. Otázkou je taktéž přístup autora k vyhledávání a použití potřebných dat. Autor poukazuje na to, že v rámci celé práce je „...počítáno jen s daty, která pochází z mezinárodních organizací (WHO, OSN) zejména kvůli nedůvěryhodnosti ruských dat v oblasti HIV/AIDS“.

Při odůvodňování svého přístupu odkazuje na stanovisko jiného akademika (Wallander, 2005), který tvrdí, že „[t]amější systém statistiky v této oblasti se potýká s mnoha nedostatky, jako je například rozdílnost ve způsobu monitorování napříč ruskými regiony, slabé financování a stále přetrvávající odtažitost k osobám nakaženým virem HIV“. V následující části Filip Šusta taktéž píše, že „[s]kutečný rozsah nákazy je možné získat zejména díky datům mezinárodních organizací, protože není možné získat oficiální ruská data týkající se nákazy virem HIV“. Musím zde podotknout, že autorovo určení míry důvěryhodnosti oficiálních statistik této problematiky v Rusku nemůže být opodstatněno jediným zdrojem, navíc patnáct let starým. Autor měl z mého pohledu spíše citovat několik novějších a jím nalezených příkladů, které potvrzují, že oficiální ruské údaje se často neshodují s údaji z nezávislých (mezinárodních) zdrojů.

Zároveň tvrzení o absenci nezbytných národních statistických informací o problematice, která jsou v textu k nalezení, nejsou podle mého názoru vždy správně zdůvodněna a zjevně nejsou pouze důsledkem nedostatku znalostí ruského jazyka (v seznamu odkazů se neobjevuje ani jeden zdroj v ruštině), ale také neúplnou informovaností autora o výzkumu této problematiky v Rusku. V této souvislosti je třeba poznamenat, že i krátká rešerše relevantních zdrojů dat indikuje přítomnost různorodých a poměrně zajímavých údajů o tématu zvoleném autorem pro jeho bakalářskou práci (viz. Příloha níže). V některých případech nám tyto zdroje umožňují posoudit dynamiku a charakteristické rysy epidemie HIV a AIDS v Rusku na výrazně hlubší úrovni, než na jakou se ve své práci dostal Filip Šusta.

Autor je přesvědčen, že hodnota jeho výzkumu spočívá především v tom, že může „sloužit jako výchozí text pro studii, která bude zkoumat dopady panující epidemie HIV ve východní Evropě a Střední Asii na stav nemocnosti HIV v České republice. Jelikož největší podíl migrantů do České republiky míří právě z tohoto regionu, mohlo by být přínosné studovat, zda a jak tato migrace ovlivňuje stále rostoucí čísla nakažených virem HIV v Česku“. **Vzhledem k tomu, že autor během celého díla zdůrazňoval stále výraznější „rozdíly v charakteru nákazy virem HIV na území Ruska a jiných států“, je podle něj možné předpokládat, že nárůst počtu případů HIV a AIDS v České republice v důsledku nárůstu počtu migrantů náchylných k infekci povede k odpovídajícím změnám ve způsobu šíření infekce HIV v ČR? Jakou roli mohou hrát sociokulturní a politické rozdíly mezi Českou republikou a Ruskou federací?**

Na závěr je třeba uvést, že autor ne vždy přesně cituje zdroje použité v předložené práci. Například, při uvádění studie jednoho z citovaných autorů (kapitola 2) Filip cituje Kathleen Zhu v mužském rodě a zároveň křestním jménem. Taktéž v případě jednoho z dalších diskutovaných zdrojů (Moran a Jordaán, 2007) jej autor cituje pouze s použitím příjmení jednoho ze spoluautorů (Moran). Bohužel se v práci v malé míře objevují gramatické chyby a stylistické nepřesnosti.

Navzdory výše uvedeným nedostatkům splňuje bakalářská práce studenta Filipa Šusta základní požadavky kladené na bakalářskou práci z demografie, a proto ji doporučuji přijmout k obhajobě. Samotnou práci navrhuji hodnotit známkou „dobře“.

Praha, 29. 5. 2019

Filip Kučera. MA, (oponent)

Příloha:

Alistar Sabina S., Douglas K. Owens and Margaret L. Brandeau. Effectiveness and Cost Effectiveness of Expanding Harm Reduction and Antiretroviral Therapy in a Mixed HIV Epidemic: A Modeling Analysis for Ukraine. *PLoS Med* 8(3): e1000423, 2011. doi:10.1371/journal.pmed.1000423

Denisov Boris P. and Viktoria I. Sakevich. A Forecast of the Possible Demographic Consequences of an HIV/AIDS Epidemic in the Russian Federation. *Studies on Russian Economic Development* 16(3): 149-160, 2005. (v ruštině)

Федеральный закон от 30.10.1995 г. № 38-ФЗ (ред. 18.07.2011 г.) "О предупреждении распространения в Российской Федерации заболевания, вызванного вирусом иммунодефицита человека (ВИЧ-инфекции)." http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_6222/ (v ruštině)

Nosova, E. A. and A. A. Romanyukha. Mathematical Model of HIV Infection Transmission and Dynamics in the Size of Risk Groups. *Mathematical Models and Computer Simulations* 5 (4): 379-93, 2013.

Wilson D.P., J. Kahn and S.M. Blower. Predicting the Epidemiological Impact of Antiretroviral Allocation Strategies in Kwasulu-Natal: The Effect of Urban-rural Divide. *PNAS* 103(38): 14228-14233, September 19, 2006.